

Vergaderjaar 2021–2022

35 123

Machtiging tot oprichting van de Nederlandse financierings- en ontwikkelingsinstelling Invest-NL (Machtigingswet oprichting Invest-NL)

R

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 juni 2022

Hierbij bied ik uw Kamer de voortgangsrapportage aan over 2021 waarin Invest-NL rapporteert over de voortgang die gerealiseerd is op haar doelstellingen.

De voortgangsrapportage vloeit voort uit de aanvullende overeenkomst die tussen de Staat en Invest-NL is afgesloten. Hierin is afgesproken dat Invest-NL na afloop van elk boekjaar een voortgangsrapportage opstelt die inzicht biedt in de mate waarin de activiteiten vallen binnen de afgesproken doeleinden en investeringsdomeinen, en voldoen aan de beoogde resultaten. Tijdens de wetsbehandeling van de machtigingswet voor de oprichting van Invest-NL is toegezegd dat uw Kamer deze jaarlijks ontvangt.¹

Invest-NL heeft bij de oprichting als doel meegekregen om, indien de markt hierin onvoldoende voorziet, bij te dragen aan het financieren en realiseren van maatschappelijke transitieopgaven door ondernemingen en aan het bieden van toegang tot ondernemingsfinanciering. Binnen de kaders van de wet en de aanvullende overeenkomst, heeft Invest-NL haar eigen strategie geformuleerd waarbij vanaf de start prioriteit is gegeven aan de energietransitie, circulaire economie en het financieren van innovatief snelgroeiende MKB (start-ups en scale-ups).

In deze brief ga ik nader in op de activiteiten en ontwikkeling van Invest-NL.

¹ Kamerstuk 35 123, nr. D.

Ontwikkelingen 2021

Voor Invest-NL stond het afgelopen jaar in het teken van het voortzetten van de in 2020 ingezette lijn op het gebied van de investerings- en ontwikkelactiviteiten. Het door Invest-NL totaal gecommiteerde investeringsvolume bedroeg ultimo 2021 € 457 miljoen (ten opzichte van € 241 miljoen in 2020) en toont aan dat Invest-NL erin geslaagd is om het investeringstempo op peil te houden. Gegeven de fase waarin de organisatie zich bevindt, is dat een gewenste ontwikkeling. Een aanzienlijk deel van de huidige investeringen zijn fondsinvesteringen geweest. Invest-NL geeft aan dat het hiermee versneld impact kan maken. Tegelijkertijd werkt Invest-NL aan het opdoen van specifieke marktkennis die benodigd is om steeds meer het voortouw te kunnen nemen (*lead investor*) bij directe investeringen. Invest-NL verwacht daarom dat het aandeel directe investeringen ten opzichte van de indirecte investeringen via fondsen de komende jaren nog verder zal groeien. De strategie van Invest-NL is er namelijk op gericht om te groeien naar een leidende rol bij directe investeringen in de transitiedomeinen waar de organisatie zich op richt.

Samen met EZK en het Europese Investeringsfonds zijn door Invest-NL in totaal drie fondsen opgericht waar uw Kamer eerder over is geïnformeerd². Het betreft het Dutch Future Fund (DFF) voor innovatie Nederlandse bedrijven, het fonds voor alternatieve financiers voor het MKB (DACI) en het Deep Tech Funds voor kapitaalintensieve start- en scale ups. In totaal gaat het om € 500 miljoen dat vanuit Invest-NL en EZK beschikbaar is gekomen voor de financiering van start- en scale ups en het MKB en € 250 miljoen van het Europese Investeringsfonds (EIF) in DACI en DFF.

Met de huidige investeringsportefeuille is inmiddels totaal ruim € 1,1 miljard aan kapitaal gemobiliseerd (*crowding in*).³ Dit is een mooi resultaat aangezien het van belang is dat Invest-NL in zijn werkzaamheden additioneel aan de markt opereert en daarbij bewerkstelligt dat andere private partijen (mee)investeren. Hiermee is Invest-NL complementair aan het bestaande aanbod op de markt.

Invest-NL geeft aan dat het zich het afgelopen jaar nog meer geconcentreerd heeft op de activiteiten op het gebied van de energietransitie. Een thema dat de afgelopen periode door de huidige geopolitieke situatie urgenter is geworden. De extra inspanning van Invest-NL heeft zich geuit in de stijging van het aantal investeringen op dit terrein van 2 in 2020 naar 11 in 2021. Ultimo 2021 had Invest-NL nog 22 investeringsaanvragen in behandeling gericht op de energietransitie en/of circulaire economie. Daarnaast lag het overgrote deel van de afgeronde projecten van de ontwikkelingstak (*Business Development*) op het terrein van de energietransitie en/of circulaire economie. Een verdere toename van het investeringsniveau op het gebied van de energietransitie blijft een van de belangrijkste uitdagingen voor Invest-NL en heeft ook mijn aandacht. Alhoewel de ontwikkelingen positief zijn, staat Invest-NL nog aan het begin van deze opdracht. Met een pijplijn die ultimo 2021 voor meer dan 75% bestaat uit aanvragen op het gebied van de energietransitie verwacht Invest-NL deze ontwikkeling te continueren.

² Kamerstuk 32 637, nr. 72.

³ Het totaal aan privaat kapitaal dat is gecommiteerd in een investeringsronde waarin Invest-NL participeert plus het eigen gecommiteerde kapitaal van Invest-NL en exclusief het (gemobiliseerde) kapitaal van andere publieke investeerders zoals het EIF.

Hiernavolgend ga ik separaat nader in op de investerings- en ontwikkelingsactiviteiten van Invest-NL.

i. Investeringsactiviteiten

De investeringstak van Invest-NL heeft als doel het direct en indirect investeren in en financieren van ondernemingen. In 2021 heeft Invest-NL 142 aanvragen ontvangen. Vrijwel alle investeringsaanvragen zijn afkomstig van het innovatieve MKB of van fondsen die zijn gericht op MKB-financiering. Van de ingediende aanvragen hebben 23 aanvragen tot een gecommiteerde investering geleid en hiervan lagen 11 op het gebied van de energietransitie en/of circulaire economie. Het totaal gecommiteerd investeringsvolume is eind 2021 uitgekomen op € 457 miljoen. In tabel 1 is een overzicht opgenomen van de kerncijfers. Een gedetailleerd overzicht van de portefeuille op transactieniveau is te vinden in de voortgangsrapportage van Invest-NL.

Tabel 1 Kerncijfers investeringsactiviteiten

	2021	2020
<i>Aanvragen</i>	142	422
<i>Goedgekeurd</i>	24	13
<i>Gecommiteerd</i>	23	10
<i>Totaal gecommiteerd investeringsvolume (cumulatief)</i>	€ 457 miljoen	€ 241 miljoen
<i>Waarde uitgekeerde investeringsvolume (cumulatief)</i>	€ 134 miljoen	€ 28 miljoen
<i>Totaal gemobiliseerd kapitaal</i>	€ 1.121 miljoen	€ 65 miljoen
<i>Aangetrokken Europees kapitaal/garanties</i>	€ 117 miljoen	€ 176 miljoen

Van het gecommiteerd investeringsvolume is € 300 miljoen gecommiteerd aan gespecialiseerde investeringsfondsen die daarmee duurzame en innovatieve bedrijven financieren. Invest-NL geeft aan dat deze fondsen al veel kennis hebben van specifieke transitiedomeinen en hiermee sneller veel MKB-bedrijven worden bediend. Op deze manier verwacht Invest-NL dat het met het beschikbaar kapitaal versneld impact maken en daarmee het investeringslandschap verder kan verbreden en versterken. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor opschalende bedrijven om verder te kunnen groeien. Daarnaast geeft Invest-NL aan dat met deze fondsen veel privaat kapitaal wordt gemobiliseerd en zorgt het er voor dat er voldoende ruimte is voor private co-financiers, een belangrijke randvoorwaarde die de staat aan Invest-NL heeft gesteld.

Invest-NL richt zich op financieringen die een bijdrage leveren aan de Nederlandse economie. Aangezien maatschappelijke transitie opgaves en innovatie niet stoppen bij de landsgrenzen, geeft Invest-NL aan dat het in voorkomende gevallen ook investeert in buitenlandse fondsen wanneer deze fondsen op hun beurt er zich aan committeren om ten minste twee keer de inleg van Invest-NL ten goede te laten komen aan de Nederlandse economie.

ii. Ontwikkelingsactiviteiten

De activiteiten van de Business Development-tak zijn voornamelijk gericht op de energietransitie, circulaire economie en het duurzaam toegankelijk houden van de zorgsector. Business Development werkt toe naar oplossingen van financieringsknelpunten voor alle financieringspartijen. De activiteiten bestaan uit marktontwikkeling (onder andere marktonderzoeken en consortiavorming), het begeleiden van bedrijven en projecten en het ontwikkelen van financieringsinstrumenten (productontwikkeling). Met *marktontwikkeling* wordt inzicht gegeven in de trends, risicofactoren en spelers van markten door middel van onder andere marktonderzoeken,

om zo de onzekerheden voor financiers te duiden en hiermee de investeringsbereidheid toe te laten nemen. Met *propositiebegeleiding* ondersteunt Invest-NL ondernemingen in het oplossen van fundamentele knelpunten zodat ze beter kunnen groeien en opschalen. Invest-NL faciliteert bedrijven en projecten met bijvoorbeeld juridische documentatie, specificatie van technische details en instructies of het opschalen van verkooptrajecten. Zo worden ze beter financierbaar en neemt de investeringsbereidheid van financiers toe. De *productontwikkeling* van Invest-NL ziet toe op het ontwikkelen van financieringsinstrumenten voor bedrijven, vaak in combinatie met het benutten van Europese faciliteiten. Dit laatste acht ik zeer belangrijk aangezien Invest-NL, naast het uitvoeren van ontwikkelings- en investerings- activiteiten, als opdracht heeft om Europese financieringsmiddelen te ontsluiten voor Nederlandse bedrijven. Invest-NL werkt hiervoor ook samen met Europese zusterinstellingen zoals Bpifrance⁴ en is aangesloten bij de Europese associatie van *National Promotional Banks and Institutions National* (NPBI's), verenigd in ELTI.⁵

De generieke kennis en inzichten die Business Development bij haar werkzaamheden opdoet maakt Invest-NL voor een breed publiek toegankelijk. Op die wijze worden niet alleen individuele ondernemers geholpen in een bepaald transitiedomein, maar de gehele markt. Dit vergroot het aantal financierbare casussen binnen de transitiedomeinen en hiermee wordt bijgedragen aan het financieren en realiseren van maatschappelijke transitieopgaven door ondernemingen. In tabel 2 is een overzicht opgenomen van de afgeronde projecten van Business Development. Een belangrijke graadmeter voor de activiteiten van Business Development is de klanttevredenheid. In 2021 is het eerste klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd. Het algemene beeld dat uit hieruit voortkwam is positief. In 2022 wordt dit voortgezet met een uitgebreider en terugkerend onderzoek voor een vollediger beeld van de verwachtingen en ervaringen van de klanten van Invest-NL.

Tabel 2 – Afgeronde projecten Business Development ultimo 2021

<i>Categorie</i>	<i>Project</i>
<u>Productontwikkeling</u>	<ul style="list-style-type: none"> – Dutch Alternative Credit Instrument (DACI) – Deep Tech Fund (DTF) – ROM Range Extender
<u>Propositiebegeleiding</u>	<ul style="list-style-type: none"> – Seizoensgebonden warmteopslag in de gebouwde omgeving – PEF & FDCA onderneming – Alternatief geneesmiddel FSHD – Warmteproject in Randstad – Energy Storage – Energy Storage in Limburg – BioLNG propositie
<u>Marktonderzoek</u>	<ul style="list-style-type: none"> – Positionering/Marktanalyse kritieke materialen – Positionering/Marktanalyse lichtgewicht zonnepanelen – Positionering/Marktanalyse Battery energy storage in NL – Positionering/Marktanalyse Gesloten Distributie Systeem (GDS) met opslag – Marktconsultatie waterstof – Haalbaarheid/Business Case Analyse GDS – FCR (Frequentiebalancerend) Marktonderzoek – Financierbaarheid Gesloten Distributie Systemen – Haalbaarheid/Business Case lichtgewicht zonnepanelen – Marktanalyse Circular Critical Raw Materials – Community of Practice – Sustainable Finance Lab – ScaleupNation Circular@Scale

⁴ <https://www.bpifrance.com/>.

⁵ <https://www.eltia.eu/>.

Invest-NL heeft in 2021 een aanvraag ingediend voor de ontwikkeling van drie financieringsinstrumenten die gebruik maken van InvestEU garanties. De beoogde instrumenten richten zich op het financieerbaar maken van productiefaciliteiten, projecten op het gebied van hernieuwbare energie en hoog technologische bedrijven (*Deep Tech*) Daarnaast zijn in 2021 de eerste investeringen gedaan met inzet van de *Innovfin Guarantee*, een garantiefaciliteit van de Europese Investeringsfonds (EIF) voor risicovolle investeringen in het innovatieve MKB.

Impact

Invest-NL geeft aan dat het in haar werkzaamheden het maatschappelijk rendement voorop stelt. De instelling voert een impactbeleid waarbij alle investerings- en ontwikkelactiviteiten worden beoordeeld op welke impact ermee gerealiseerd kan worden. Impact maken is een vereiste om in aanmerking te komen voor financiering door Invest-NL of ondersteuning vanuit de ontwikkeltak. De belangrijkste indicatoren waarlangs Invest-NL de impact meet zijn in lijn met de strategische focus: namelijk de vermeden CO₂ door investeringen, de R&D-impact van investeringen en de gecreëerde werkgelegenheid in FTE. De voortgangsrapportage en het jaarverslag gaan hier nader op in. In tabel 3 staat een overzicht van de kerncijfers op het gebied van impact die gemeoid zijn met de huidige portefeuille.

Tabel 3 Kerncijfers impact

	2021	2020
<i>R&D uitgaven van portfoliobedrijven</i>	€ 124 miljoen	€ 47 miljoen
<i>R&D uitgaven van portfoliobedrijven, aan Invest-NL toe te schrijven</i>	€ 21 miljoen	€ 15 miljoen
<i>Fte's werkzaam bij portfoliobedrijven (in aantal fte's)</i>	2.550	404
<i>Fte's werkzaam bij portfoliobedrijven – aan Invest-NL toe te schrijven (in aantal fte's)</i>	275	123
<i>Vermeden CO₂ door portfoliobedrijven (in ton)¹</i>	74.000	–
<i>Vermeden CO₂ door portfoliobedrijven – aan Invest-NL toe te schrijven (in ton)¹</i>	6.400	–

¹ Gestart met rapporteren per 2021.

Evaluatie

De doelstelling van Invest-NL is, indien de markt hierin onvoldoende voorziet, bij te dragen aan het financieren en realiseren van maatschappelijke transitieopgaven door ondernemingen en het bieden van toegang tot ondernemingsfinanciering. De Machtigingswet voor de oprichting van Invest-NL voorziet in de doelstelling en taken van Invest-NL en legt de missie en taken van deze instelling vast. Tevens worden in de wet enkele gedragsnormen gesteld die de instelling moet volgen om binnen de doelstelling en taken te blijven.

Bij de oprichting van Invest-NL is afgesproken om binnen 3 jaar na oprichting een evaluatie uit te voeren naar de effecten van deze wet in de praktijk. Deze tussenevaluatie wordt momenteel uitgevoerd. Conform afspraak zal ik de evaluatie uiterlijk in december 2022 aan uw Kamer zenden.

Slot

Ik zie dat Invest-NL de ingezette lijn uit het startjaar 2020 heeft bestendigd. Naast de eigen directe investeringen in 19 opschalende en innovatieve MKB-bedrijven ondersteunt Invest-NL via de 7 fondsinvesteringen een

veelvoud hiervan op indirecte wijze. Ik zie graag dat Invest-NL deze lijn voortzet en bedrijven en projecten financiert die zonder de investering van Invest-NL onvoldoende financiering uit de markt kunnen ophalen. De ambitie van Invest-NL om te groeien naar een positie waarin ze een leidende en bepalende rol nemen in de markt voor impactinvesteringen kan ik alleen maar toejuichen.

Invest-NL opereert niet alleen in het ecosysteem. Ik vind het daarom van belang dat Invest-NL nauw blijft samenwerken met andere partijen zoals private financiers, pensioenfondsen, ROM's, provincies, Europese instellingen, beleidsdepartementen en andere fondsen zoals het Klimaatfonds en het Nationaal Groeifonds (NGF). Wat betreft het NGF is Invest-NL in de eerste ronde betrokken geweest bij de additionaliteitstoets op voorstellen en is in de tweede ronde samengewerkt op aanvragen die vallen in de focusgebieden van Invest-NL. Ik vind het belangrijk dat Invest-NL de samenwerking met het NGF voorzet en in gesprek blijft over de mogelijkheden voor het verder intensiveren van de samenwerking.

Zoals ik eerder heb aangegeven blijft het verder verhogen van de investeringen op de energietransitie een belangrijk streven. Ultimo 2021 had Invest-NL 28 investeringsaanvragen in behandeling waarvan er 22 zijn gericht op de energietransitie en/of circulaire economie. Ik kijk daarom vol verwachting vooruit naar een verdere bijdrage van Invest-NL bij de totstandkoming van financiering voor duurzame projecten in Nederland.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
M.A.M. Adriaansens